

Ár 2014, föstudaginn 28. febrúar, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Unnur Erla Jónsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 101/2013**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 14. nóvember 2013, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 14. nóvember 2013. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 15. nóvember 2013, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 17. desember 2013. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 18. desember 2013, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust ekki frá sóknaraðila.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 7. og 28. febrúar 2013.

II.

Málsatvik.

Þann 26. júní 2006 sótti A um lán að fjárhæð kr. 1.700.000 hjá FF. Sjálfskuldarábyrgðaraðilar voru tilgreind sóknaraðili og B. Staðfesti sóknaraðili með undirskrift sinni að hafa kynnt sér efni bæklinga um persónuábyrgðir og veðtryggingar þriðja aðila, auk samkomulags um sama efni sem fjármálastofnanir áttu aðild að. Samkvæmt umsókninni var lánið nýtt til að greiða upp heimild X, visaskuld og lán Y.

Þann 26. júní 2006 var skjalið „Niðurstöður greiðslumats“ undirritað. Í titli skjalsins kemur fram með sama letri og titill skjalsins svofelld athugasemd „Ath. þetta greiðslumat er ekki merkt fullklárað!“ Samkvæmt skjalinu var lántaki að láni að fjárhæð kr. 1.700.000 A. Samkvæmt greiðslumatinu voru útborguð mánaðarlaun lántaka kr. 175.327. Ráðstöfunartekjur samtals voru kr. 175.327 á mánuði. Áætlaður framfærslukostnaður var kr. 66.810 og annar kostnaður að ótalinni greiðslubyrði var kr. 70.000 en áætlaður rekstrarkostnaður bifreiða og áætlaður rekstrarkostnaður fasteigna var tilgreindur kr. 0. Áætluð greiðslugeta án tillits til skulda var tilgreind kr. 38.517. Áætluð greiðslubyrði lána sem ekki voru greidd upp var kr. 0 og áætluð

greiðslugeta væntanlegs láns var kr. 25.695. Áætluð greiðslugeta að teknu tilliti til skulda var kr. 12.822 á mánuði. Samkvæmt greiðslumatinu átti lántaki engar eignir. Skuldir voru tilgreindar væntanlegt lán kr. 1.700.000. Eignastaða var neikvæð um kr. 1.700.000. Í skjalinu kom fram að framangreindar upplýsingar um skuldir og fjárhagsstöðu greiðanda væru að hluta til frá honum sjálfum komnar. Að því leyti væru forsendur mats á greiðslugetu hans og niðurstöður/ályktanir dregnar af þeim upplýsingum á hans ábyrgð. Þær væru því án ábyrgðar fyrir FF. Sóknaraðili staðfesti að hafa kynnt sér og skilið mat á greiðslugetu greiðanda og samþykkt það sem fullnægjandi fyrir sig. Einnig staðfesti hún að hafa kynnt sér upplýsingabækling FF um persónuábyrgðir og veðtryggingar þriðja aðila.

Þann 26. júní 2006 var skuldabréf nr. Z, að fjárhæð kr. 1.700.000, gefið út af A til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. skuldabréfinu. Sóknaraðili og B tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum á láninu. Óskuðu þau eftir undanþágu frá mati á greiðslugetu greiðanda og settu upphafsstafi sína við það val. Tekið var fram að ábyrgðaraðili gæti óskað eftir undanþágu frá mati á greiðslugetu greiðanda enda væri heildarábyrgðarfjárhæð ábyrgðaraðila vegna greiðanda (útgefanda) gagnvart FF lægri en kr. 1.000.000 eða ábyrgðaraðili maki eða í sambúð með greiðanda. Sóknaraðili staðfesti á ný að hafa kynnt sér efni upplýsingabæklings FF um persónuábyrgðir og veðtryggingar þriðja aðila.

Þann 4. júní 2013 sendi umboðsmaður skuldara varnaraðila tölvupóst fyrir hönd sóknaraðila og óskaði eftir því að framangreind ábyrgðaryfirlýsing yrði skoðuð og rökstudd afstaða tekin til gildis hennar. Varnaraðili kvað ábyrgðina gilda þann 6. júní 2013.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 14. nóvember 2013.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að ábyrgðarskuldbinding hennar vegna lánveitingar nr. Z sé ógild og að hún fái endurgreitt allt að kr. 236.840, ásamt vöxtum frá 14. nóvember 2013 til greiðsludags.

Vísar sóknaraðili til þess að samkvæmt fyrirbyggjandi gögnum hafi greiðslumat aðalskuldara aldrei verið fullklárað og kynnt henni sem ábyrgðarmanni. Sé ráð fyrir því gert í 3. og 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Henni hafi ekki verið kunnugt um hvað fjárhagsstaða aðalskuldara hafi verið slæm. Með framkomu sinni hafi varnaraðili farið á skjön við ákvæði áður nefnds samkomulags ásamt því að brjóta á neytendarétti hennar sem varinn sé í 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga.

Sóknaraðili bendir á að á skjalinu „Niðurstöður greiðslumats“ komi greinilega fram að greiðslumatið hafi ekki verið fullklárað. Samkvæmt upplýsingum frá aðalskuldara hafi hann m.a. verið með bifreið á þessum tíma en ekki sé gert ráð fyrir rekstrarkostnaði bifreiða í greiðslumatinu. Samkvæmt greiðslumati því sem fyrir liggja hafi niðurstaða verið jákvæð um kr. 12.822 á mánuði. Á þessum tíma hafi verið gert ráð fyrir að rekstrarkostnaður bifreiðar væri kr. 24.500. Hefði greiðslumatið verið fullklárað og tekið tillit til rekstrarkostnaðar bifreiðar þá hefði niðurstaða þess átt að vera neikvæð um kr. 11.678 á mánuði.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að öllum kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili vísar til þess að í málinu liggi fyrir að greiðslumat hafi verið framkvæmt vegna lántöku skuldara. Greiðslumatið hafi verið jákvætt og gefið til kynna fullnægjandi greiðslugetu útgefanda veðskuldabréfsins. Greiðslumatið hafi verið merkt: „Ath. þetta greiðslumat er ekki merkt fullklárað!“. Samkvæmt greiðslumatinu hafi sóknaraðili ritað undir svohljóðandi yfirlýsingu: „Greiðandi og ábyrgðarmenn hafa fengið afhent, kynnt sér og skilið þetta mat á greiðslugetu greiðanda og samþykkt það sem fullnægjandi fyrir sig. Þeir hafi einnig kynnt sér efni upplýsingabæklings FF um persónuábyrgðir og veðtryggingar þriðja aðila.“. Sóknaraðili hafi því lýst því yfir að hún væri upplýst um forsendur greiðslumatsins þegar hún hafi gengist í ábyrgð fyrir aðalskuldara.

Varnaraðili bendir á að samkvæmt áðurnefndu skuldabréfi hafi sóknaraðili ritað undir svohljóðandi yfirlýsingu: „Með undirritun sinni á skuldabréf þetta staðfesta sjálfskuldarábyrgðaraðilar að þeir hafa kynnt sér efni upplýsingabæklings FF um persónuábyrgðir og veðtryggingar þriðja aðila, en FF er aðili að samkomulagi fjármálafyrirtækja, stjórnvalda og Neytendasamtakanna um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.“ Á lánsúmsókn aðalskuldara hafi sóknaraðili sömuleiðis ritað undir svohljóðandi yfirlýsingu: „Hef kynnt mér efni bæklings um persónuábyrgðir og veðtryggingar þriðja aðila, auk samkomulags um sama efni sem fjármálastofnanir eiga aðild að“.

Varnaraðili kveðst ekki geta borið ábyrgð á því hvort þær upplýsingar sem aðalskuldari hafi lagt fram við gerð greiðslumats hafi verið réttar. Í því sambandi bendir bankinn á úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 2/2009. Þá bendir varnaraðili á að sóknaraðili beri sönnunarbyrðina fyrir því að aðalskuldari hafi haft rekstur bifreiðar á þeim tíma sem greiðslumat hafi farið fram. Sóknaraðili hafi hins vegar ekki sýnt fram á það með neinum hætti.

Varnaraðili telur rétt að taka fram að samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga hafi ekki lagagildi og feli ekki í sér ófrávíkjanlegar formreglur sem sjálfkrafa hafi þær afleiðingar að ógilda beri ábyrgðaryfirlýsingu hafi samkomulaginu ekki verið fylgt til hlítar. Það sé afstaða varnaraðila að meta þurfi allar aðstæður við lánveitingu, samning aðila og önnur atriði sem varpað geti ljósi á það hvort ógilda beri ábyrgðina og þá í samræmi við 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga, sem sé sú lagastoð sem byggja verði á í slíku mati. Sóknaraðili hafi hvorki vísað til né fært fyrir því rök að atvik hafi verið með þeim hætti að þau falli undir 36. gr. laga nr. 7/1936. Varnaraðili vísar til úrskurðar úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki í máli nr. 131/2012. Jafnframt vísar varnaraðili til dóms Hæstaréttar í máli nr. 116/2010. Niðurstaða dómsins styrki afstöðu varnaraðila um að skoða þurfi atvik máls og aðstöðu málsaðila í hverju máli fyrir sig sérstaklega í ljósi áðurnefndrar 36. gr. laga nr. 7/1936.

Varnaraðili telur ótrúverðuga þá fullyrðingu sóknaraðila að hún hafi ekki verið upplýst um fjárhagslega stöðu aðalskuldara þegar sóknaraðili hafi gengist í ábyrgð fyrir skuldbindingum hans. Hafi sóknaraðili hagað gerðum sínum á þann hátt að skrifa undir yfirlýsingu um ábyrgð án þess að kynna sér skilmála lánsins og greiðslumat aðalskuldara verði hún að bera hallann af því, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 669/2010. Sóknaraðila hafi enda verið í lófa lagið að láta ógert að rita nafn sitt án þess að afla nægilegrar vitneskju um þessi atriði. Þá liggi ekkert fyrir um að starfsmenn

varnaraðila hafi beitt sóknaraðila þrýstingi til að aðhafast eitthvað sem hún hafi ekki verið fús til.

Þessu til viðbótar telur varnaraðili kröfu sóknaraðila um ógildingu framangreindrar ábyrgðarskuldbindingar fallna niður vegna tómlætis af hennar hálfu. Sóknaraðili hafi ritað undir áður nefnda ábyrgðarskuldbindingu 26. júní 2006 og hafi fyrst verið gerðar athugasemdir við ábyrgðina 14. nóvember 2013 eða rúmum sjö árum eftir að sóknaraðili hafi gengist í umrædda ábyrgð. Varnaraðili vísar framangreindu til stuðnings til forsendna héraðsdóms í dómi Hæstaréttar nr. 575/2012.

Varnaraðili telur framangreinda ábyrgðaryfirlýsingu gilda. Í undirritun sóknaraðila á skuldabréfið sem sjálfskuldarábyrgðarmaður felist loforð sem skuldbindi sóknaraðila að lögum. Sönnunarbyrði um að skuldbinding sóknaraðila sé fallin úr gildi eða ógild hvíli á sóknaraðila. Sóknaraðili hafi ekki sýnt fram á að ósanngjarnt sé af hálfu varnaraðila að bera fyrir sig ábyrgð hans samkvæmt skuldabréfinu, hvað þá að önnur skilyrði 36. gr. laga nr. 7/1936 séu uppfyllt. Þegar sóknaraðili hafi undirritað umrætt skuldabréf sem sjálfskuldarábyrgðaraðili hafi falist í því loforð sem skuldbindi sóknaraðila að lögum til að tryggja efndir samkvæmt skuldabréfinu. Að því virtu og þegar framangreind atriði séu metin heildstætt verði ekki talið að sóknaraðili hafi sýnt fram á að fyrir hendi séu forsendur til að víkja til hliðar ábyrgðarskuldbindingu hans á grundvelli 36. gr. laga nr. 7/1936.

Með vísan til alls framangreinds telur varnaraðili sjálfskuldarábyrgð þá sem sóknaraðili hafi gengist í til tryggingar á áður nefndu veðskuldabréfi gilda og beri því að hafna kröfu sóknaraðila.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á skuldabréfi nr. Z og endurgreiðslu ofgreidds fjár.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga er undirritað af Samtökum banka og verðbréfafyrirtækja f.h. aðildarféлага sinna. FF var eitt þessara aðildarféлага og leiðir varnaraðili í máli þessu rétt sinn frá því félagi. FF bar að fullnægja þeim skyldum sem á honum hvíldu samkvæmt samkomulaginu, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 169/2012.

Umrætt samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggi fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Í máli þessu liggur fyrir skjalið „Niðurstöður greiðslumats“ með athugasemdinni „Ath. þetta greiðslumat er ekki merkt fullklárað!“, undirritað af sóknaraðila, A og B. Fram kom að áætluð greiðslugeta að teknu tilliti til skulda væri

kr. 12.822. Í þessu ljósi leikur vafi á hvort varnaraðili framkvæmdi greiðslumat í umrætt sinn og uppfyllti þannig lágmarksskilyrði 3. gr. samkomulagsins að því leyti.

Sóknaraðili byggir kröfu sína á því að samkvæmt fyrirbyggjandi gögnum hafi greiðslumat ekki verið fullklárað, en samkvæmt upplýsingum frá skuldara hafi hann verið með bifreið við útgáfu skuldabréfsins en ekki sé gert ráð fyrir því í greiðslumatinu.

Sóknaraðili hefur hvorki fært fram gögn til stuðnings framangreindri fullyrðingu um að útgefandi umþrætts skuldabréfs hafi rekið bifreið við útgáfu skuldabréfsins, né sýnt fram á að lánveitandanum hafi þá mátt vera það ljóst. Verður sóknaraðili að bera hallann af því að ekkert liggur fyrir um þetta.

Af því leiðir að ekkert liggur fyrir um að niðurstaða greiðslumatsins sé röng, þrátt fyrir að fram komi að það hafi ekki verið merkt fullklárað, enda hefur sóknaraðili ekki fært fram rök, önnur en að framan greinir, til stuðnings fullyrðingum sínum um að því hafi verið áfátt. Þá er til þess að líta að á skjalinu er mjög skýrlega tekið fram að greiðslumatið sé ekki merkt fullklárað og að það sé byggt á upplýsingum sem umsækjandi hafi gefið á sína ábyrgð. Er afdráttarlaus sú undirritaða yfirlýsing sóknaraðila að hún hafi talið greiðslumatið fullnægjandi fyrir sig. Við þetta bætist að um leið og sóknaraðili undirritaði sjálft skuldabréfið kaus hún að kvitta sérstaklega við þann valkost að hún óskaði eftir undanþágu frá mati á greiðslugetu greiðanda.

Í ljósi alls framangreinds eru ekki fyrir hendi forsendur í máli þessu til að víkja sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila til hliðar, með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga. Verður kröfu sóknaraðila því hafnað.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 28. febrúar 2014.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Unnur Erla Jónsdóttir